Phat hoc Co ban - Tap 4 - Bai 3-2

Phật học cơ bản

Phat hoc Co ban - Tap 4 - Bai 3-2

Times font

Ban Hoằng pháp Trung ương, GHPGVN

Phật Học Cơ Bản, Tập Bốn

Phần III - Bài 2

ẢNH HƯỞNG CỦA ĐẠO PHẬT VÀO NỀN VĂN HÓA VIỆT NAM

HT. Thích Trí Quảng

P hật giáo
truyền sang Việt Nam từ hai hướng, từ Trung Hoa hoặc từ
Ấn Độ. Và khi thâm nhập vào Việt Nam, đạo Phật đã
gắn liền với tâm hồn người Việt, ảnh hưởng sâu sắc
trong nhiều lĩnh vực sinh hoạt của dân tộc, thậm chí
gắn liền với sự tồn vong của đất nước Việt Nam.
Thật vậy, những nhà truyền giáo mang tinh thần kinh Pháp Hoa trên bước đường truyền bá chánh pháp, nghĩa là đến nơi nào, các ngài luôn luôn quán sát xem dân chúng bản địa muốn gì, nghĩ gì, làm được gì và theo đó mà hướng dẫn họ sống an vui, lợi ích.

Thể hiện tinh thần này, ngay từ
buổi sơ khai, đạo Phật đã trở thành đạo lý sống cho
những tâm hồn yêu nước và đóng vai trò tích cực trong
việc dựng nước và giữ nước. Đó chính là nét đặc thù
của Phật giáo Việt Nam. Lịch sử còn ghi rõ trong suốt
thời kỳ Bắc thuộc, những phong trào chống giặc phương
Bắc của nhân dân ta đều chịu ảnh hưởng của Phật giáo
hay xuất thân từ Phật giáo. Điển hình như một nữ tướng
của Hai Bà Trưng là tu sĩ Phật giáo. Hoặc Lý Nam Đế lập
nước Vạn Xuân ở thế kỷ thứ VI, vừa lên ngôi chưa xây
cung điện, mà đã cho xây chùa Khai Quốc, sau đổi thành
Trấn Quốc.
Đặc biệt đến thời Đinh, Lê,
Lý, Trần, có thể khẳng định rằng đó là thời kỳ mà
giáo lý đạo Phật đã hòa nhập sâu sắc vào nền văn hóa
Việt Nam. Hai tác phẩm nổi tiếng còn lưu lại như Lĩnh Nam
chích quái và Việt điện u linh đã thể hiện rõ nét tinh

thần đạo Phật.
"... Trong buổi đầu thời
kỳ độc lập, ngoài văn học dân gian, lực lượng sáng tác
văn học lúc đó chủ yếu là các nhà sư. Những tác phẩm
văn học thành văn còn lưu truyền đến ngày nay là một
số bài thơ chữ Hán của các nhà sư Đỗ Pháp Thuận, Ngô
Chân Lưu, Vạn Hạnh, v.v...".
"... Vào đời Lý, Phật giáo vẫn chiếm ưu thế và các nhà sư vẫn giữ vai trò quan trọng. Phật giáo được truyền bá rộng rãi trong mọi tầng lớp nhân dân và có ảnh hưởng sâu sắc trong đời sống xã hội, in rõ dấu ấn trong mọi lãnh vực văn hóa (trích trang 150, 163, Lịch sử Việt Nam, tập I của UBKHXH).

Đời Lý được coi là thời kỳ cực thịnh của Phật giáo Việt Nam, trong hơn 200 năm, Phật giáo đã giữ vị trí độc tôn và góp phần chính yếu cho nền văn hóa dân tộc. Về phương diện văn học, các Tăng sĩ đều thuộc hàng trí thức có ảnh hưởng lớn đến nền văn hóa đương thời. Qua sách Thiền uyển tập anh và một số bia tạo dựng từ đời Lý đã lưu lại cho chúng ta những tác phẩm văn thơ có giá trị. Trong 50 thi sĩ đời Lý, có đến 41 người là tăng lữ. Dưới triều Lý, nhờ sự lãnh đạo sáng suốt của 8 đời vua anh minh sùng kính đạo Phật, đã mở các khoa thi chọn nhân tài, giúp cho nền văn hóa nước nhà được phát triển tốt đẹp.

Về phương diện mỹ thuật, đối
với các ngành kiến trúc, hội họa, điêu khắc, đạo
Phật đã là động lực hỗ trợ cho việc phát triển mạnh
mẽ qua các công trình mỹ thuật còn lưu lại như chùa tháp,
tượng thờ, pháp khí, v.v...
Đến thời nhà Trần, các vua là
những chiến sĩ anh dũng dẹp tan giặc Nguyên Mông một cách
vẻ vang. Khi đất nước thái bình, trí tuệ các ngài đã xây
dựng nên những tư tưởng trong sáng của dòng thiền Trúc Lâm
Yên Tử.
Có thể nói, trải qua dòng lịch sử khá lâu dài và rõ nét, giáo lý đạo Phật đã hòa nhập mật thiết vào nền văn hóa Việt Nam, ảnh hưởng sâu đậm đến mọi sinh hoạt đời thường của người dân Việt. Tuy lời nói của các vị Thiền sư thật đơn giản cùng với nếp sống bình dị thanh thản, nhưng đã ảnh hưởng mãnh liệt, đi sâu vào lòng dân, đáp ứng được yêu cầu tình cảm, tri thức cho họ. Ảnh hưởng "hành vô hành" của các bậc chân tu ngộ đạo đến với người một cách dễ dàng tự nhiên, đến độ Lê Quát, một nho sĩ không mấy thiện cảm với Phật giáo, đã phải bực mình ganh tỵ. Sự bực tức ấy còn được ghi lại trong văn bia, bực tức vì nho sĩ học hành nhiều nhưng không ai để ý đến, không ai tin theo; trong khi nhà sư "chẳng thấy làm gì" mà lại được người kính phục, quy ngưỡng.

Qua những sự kiện lịch sử còn
ghi rõ dấu ấn son sắt của Phật giáo đối với nền văn

hóa dân tộc, đối với nếp suy nghĩ, nếp sống của người dân Việt từ bao đời, có thể kết luận rằng, khi nào những vị tu sĩ tài đức hiện hữu thì đạo pháp hưng thạnh, góp phần lợi lạc cho đất nước, mang an vui cho dân tộc. Và ngược lại, Phật giáo suy đồi vì thiếu vắng người tu đắc đạo, thiếu người có khả năng hướng dẫn quần chúng phát huy trí tuệ và đạo đức, thì đất nước cũng bị ảnh hưởng, mất phần lợi lạc.

Với nhịp tiến bước song hành cùng dân tộc Việt Nam theo tinh thần cha ông chúng ta đã từng thực hiện một cách mỹ mãn, thiết nghĩ ngày nay chúng ta phục hưng Phật giáo cũng có nghĩa là góp phần xây dựng đất nước. Phật giáo được phục hưng, tức đào tạo được những nhân tài trí thức, đạo đức, chúng ta đã trực tiếp đầu tư những nhân tố quý báu cho một xã hội phát triển giàu mạnh, hướng thiện, an vui. Phật giáo Việt Nam mãi mãi tồn tại với dân tộc.

-ooOoo-

Mục lục | 1.1 | 1.2 | 2.1 | 2.2 | 2.3 | 2.4 | 2.5 | 3.1 | 3.2 | 3.3 | 3.4 | 3.5 | 3.6 | 3.7 | 3.8 | [^]

Tập Một | Tập Hai | Tập Ba | Toàn bộ

Source: Nguyệt san Giác Ngộ , Sài Gòn, 1999-2001

[Trở về trang Thư Mục]

Revised: 24-11-2001

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.